

Talousarvion täytäntöpano-ohjeet 2024

KH 13.2.2024

VUODEN 2024 TALOUSARVION TÄYTÄNTÖÖNPANO-OHJEET

Taloussuunnitelma vuosille 2025–2026 ja talousarvio vuodelle 2024 on hyväksytty valtuustossa 14.12.2023. Lopullinen talousarvio on tallennettu **V:/Hallinto-osasto/J-asema/Talous/TA2024**. Näiden talousarvion täytäntöönpano-ohjeiden lisäksi on noudatettava mm. seuraavia sisäisiä sääntöjä ja ohjeita:

- hallintosääntö (KV 11.2.2020 § 4)
- sisäisen valvonnan ohjeet (KH 22.5.2012 § 107) ja
- Vaalan kunnan hankintaohjeet (KV 15.4.2021 § 34)

Säännöt ja ohjeet ovat sähköisessä muodossa Vaalan verkkokansiossa.

OSTOLASKUJEN KÄSITTELY JA HYVÄKSYMINEN

Kunnanhallituksen aiemmin antamien ohjeiden mukaan lautakunnan on **toimikautensa alussa** määrättävä henkilöt, jotka sen puolesta suorittavat hankinnat, teettävät työt ja hyväksyvät laskut.

Laskuissa tulee olla vastaanottajan (=asiatarkastajan) ja hyväksyjän merkinnät. Osastojohtaja nimeää asiatarkastajat. **Asiatarkastajana ja hyväksyjänä ei saa olla sama henkilö samassa tositteessa**. Kuitenkin kierron nopeuttamiseksi sopimukseen tai kulutukseen perustuvissa rutiinilaskuissa (mm. sähkölaskut) voidaan lasku reitittää suoraan hyväksyjälle ilman erillistä asiatarkastusta.

Rondoilmoituksen saavuttua, tulee laskut laittaa kiertoon vähintään **kolmen päivän** sisällä ja ne on oltava hyväksyttyinä Rondossa näiden kolmen päivän sisällä. Reitittäjät syöttävät eräpäivät laskun tietojen mukaisesti sekä laskevat mahdolliset kassa-alennukset.

Tarkista Rondon historiatiedot ja kommentit ennen kuin hyväksyt laskun. Mikäli asiatarkastaja tai hyväksyjä on lomalla tai pidemmän ajan poissa työpaikalta, on poissaolo ja sijainen merkittävä Rondon.

Hyväksyjän on tarkastettava, että tosite on muodollisesti ja asiallisesti oikea, tavara, työsuoritus tai muu palvelus on merkitty vastaanotetuksi, tositteessa on oikea tilimerkintä ja alv-koodi ja menon suorittamiseen on käytettävissä määräraha. Laskun euromäärä pitää olla bruttona sisältäen arvonlisäveron. Kun yksittäisen laskun menot kirjataan eri tileille, kaikilla tileillä tulee olla ALV mukana. Laskun hyväksyjä on velvollinen huolehtimaan siitä, että lasku maksetaan eräpäivänä.

LASKUTUS JA PERINTÄ

Laskutus ja perintäohjeet ovat sisäisen valvonnan ohjeissa s. 13. Karhulaskuun eräpäiväksi merkitään HETI. Viivästyskorko on korkolain mukainen maksimimäärä. **Sisäinen laskutus** tulee mahdollisuuksien mukaan tehdä **kuukausittain mutta viimeistään osavuosikatsauksien mukaisesti**. Sisäiset jaksotettavat laskut (esim. kiinteistöhuolto, siivous) osavuosikatsauksen mukaisesti eli neljän kuukauden välein.

Vaalan kunta ja Monetra Oy ovat siirtyneet vastaanottamaan laskut ainoastaan verkkolaskuina. Sähköinen lasku tuo kustannussäästöjä, koska se poistaa työvaiheita ja tehostaa ja helpottaa laskujen käsittelyprosessia. Myös sisäiset laskut hoidetaan sähköisesti Rondon kautta.

Vaalan kunnan verkkolaskujen välittäjänä toimii OpusCapita Solutions Oy, välittäjänumero E204503. Osastokohtaiset verkkolaskuosoitteet löytyvät kunnan www-sivuilta kohdasta yhteystiedot.

MATKALASKUT

Matkalaskut tulee tehdä M2-ohjelmaan. Alainen ei saa hyväksyä esihenkilönsä palkkioita, matkalaskuja tms., vaan ne on toimitettava ylemmän esihenkilön hyväksyttäväksi. Matkalaskuun on aina merkittävä matkan tarkoitus näkyviin. Virka- ja virantoimitusmatkat on tehtävä niin lyhyessä ajassa ja vähin kokonaiskustannuksin kuin mahdollista ottaen huomioon matkan ja hoidettavien tehtävien tarkoituksen mukainen suorittaminen (esim. julkisten kulkuneuvojen käyttö, yhteiskyydit). Koulutusmatkakustannukset laskutetaan työpisteen ja koulutuspaikan väliseltä matkalta tai kotoa, jos matka on siten lyhyempi. Työtehtävien hoitoon liittyvissä ajoissa tulee käyttää ensisijaisesti kunnan autoja. Oman auton käytöstä ei makseta kilometrikorvausta, jos kunnan auto on ollut vapaana, ellei asiasta ole sovittu esimiehen kanssa etukäteen.

Lomat, koulutukset ja muut työn keskeytykset

Vaalan kunta on ottanut käyttöön Persenec-ohjelman. Työntekijä täyttää poissaolomakkeen, joka kiertää sähköisen hyväksymiskierron, jonka jälkeen poissaolo siirtyy suoraan palkanlaskentaohjelmaan. Keskeytyspäätökset tehdään **ennen** lomia ja koulutuksia.

TYÖNTEKIJÖIDEN PALKKAAMINEN

Määräaikaisen henkilön palkkaamiselle ei tarvitse hakea lupaa kunnanhallitukselta, mikäli talousarviossa on varattu rahat henkilön palkkaamiseen. Sellaista määräaikaista henkilöstöä, johon budjetissa ei ole varauduttu, ei saa palkata ilman kunnanhallituksen lupaa. Mikäli määräaikaisuus ulottuu seuraavan vuoden puolelle, jolle talousarviota ei ole vielä vahvistettu, täyttölupaa kunnanhallitukselta ei tarvita, mikäli on todennäköistä, että rahat löytyvät myös seuraavan vuoden talousarviosta.

Vakituisen henkilön palkkaamisessa toimitaan hallintosäännön mukaan.

Talousarvion sitovuustaso on osastotaso. Sijaismäärärahojen ylitysoikeus tulee hakea ennen ylitystä, jos niiden vaikutuksesta koko osaston budjetti ylittyy.

Työsopimukset tehdään ainoastaan Personec-ohjelmalla. Määräaikaisuuden peruste tulee aina merkitä työsopimukseen. Ongelmatapauksissa ota yhteyttä hallintojohtajaan.

VUODEN 2023 TILIKARTTA JA KIRJAUSOHJEET

Käyttötalous: Rondossa asiataarkastaja merkitsee tilin, kustannuspaikan, tunnistein (jos on käytössä), palvelu- ja sektoriluokan sekä alv-koodin.

Investoinnit: Rondossa: tili 1195, kustannuspaikka 900000-alkuinen ja inv.erittelytili 9000 -alkuinen, lisäksi alv-koodi. Talousarvion investointiossa palvelee sisäistä laskentaa ja hankkeiden määrärahojen seuranta. Lisätietoja kirjanpidosta.

Sisäiset ja ulkoiset tilit

Sisäisille menoille/tuloille on omat tilinsä, jotka on merkitty Sis/ao.palvelu (esim. 4381 Sis/puhtaanapito- ja pesulapalvelut). On tärkeää käyttää oikeita tilejä, koska tuloslaskelmassa on pystyttävä erottelemaan ulkoiset ja sisäiset tilit toisistaan ja sisäiset myynnit- ja ostot on oltava tasapainossa.

Toimistotarvikkeiden osto keskustoimiston varastosta kirjataan ulkoiseksi ostoksi (4500).

Kiinteistö Oy Vaalan Niskan sekä Vaalan Vesi- ja Lämpö Oy:n ja kunnan muiden yksiköiden väliset ostot ja myynnit käsitellään ulkoisina erinä. Niillä on erillinen kirjanpito ja hallinto.

ARVONLISÄVERON KÄSITTELY

Hankintojen arvonlisäveron käsittely säilyy ennallaan. Kunnan toiminta on arvonlisäveron kannalta joko verollista, palautusjärjestelmän piiriin kuuluvaa vähennysrajoitusten alaista tai rakennusalan käännettyä arvonlisävelvollisuutta. Ostolaskuihin on merkittävä alv-koodi sen mukaan, mihin ryhmään hankinta kuuluu.

Ostojen alv

Verollinen toiminta (liike-toiminta)		
Alv	Koodi	Selitys
24 %	124	yleinen
14 %	114	elintarvikkeet, ravintola- ja ateriapalvelut
10 %	110	kirjat, lääkkeet, henkilökuljetus, kulttuuri- ja viihdetilaisuudet
Palautusjärjestelmän pii-riin kuuluva toiminta		
24 %	224	yleinen
14 %	214	elintarvikkeet, ravintola- ja ateriapalvelut
10 %	210	kirjat, lääkkeet, henkilökuljetus, kulttuuri- ja viihdetilaisuudet
5 %	225	laskennallinen palautus
Rakentamispalveluostojen käännetty ALV		
24 %	144	rakentamispalveluosto/vähennysjärjestelmä
24 %	244	rakentamispalveluosto/palautusjärjestelmä
24 %	444	rakentamispalveluosto/vähennys/palautusrajoitteinen
EU-alueen tavaraostot		
24 %	266	eu-tavaraosto/palautusjärjestelmä
24 %	164	eu-tavaraosto/vähennysjärjestelmä
EU-alueen palveluostot		
24 %	267	eu-alueen palvelu/palautusjärjestelmä
24 %	155	eu-alueen palvelu/vähennysjärjestelmä
Myyntien ALV		
24 %	334	yleinen
14 %	314	elintarvikkeet, ravintola- ja ateriapalvelut
10 %	310	kirjat, lääkkeet, henkilökuljetus, kulttuuri- ja viihdetilaisuudet
0 %	300	alviton myynti
Ostojen alv		
Verollinen toiminta (liike-toiminta)		

Palkoissa on oma alv-kooditus (Monetralta hoidetaan).

Vähennysrajoitusten alaista toimintaa (ei liiketoimintaa eikä palautusjärjestelmän mukaista toimintaa, koodi 100) on esim. kiinteistön vuokraustoiminta (poikkeuksena ammattikoulu, Pohteelle vuokratut soten tilat ja osa teollisuushalleista, joiden osalta kunta on hakeutunut verovelvolliseksi).

Myös edustuskulut, jotka kohdistuvat ennalta yksilöidylle, suppeahkolle henkilöpiirille, esim. kutsuvieraille, yhteistyökumppaneille ja yrityksille, ovat vähennysrajoitusten alaista toimintaa, eikä niistä saa tehdä vähennystä. Suhdetoiminnassa ja edustuksessa suositellaan noudatettavaksi tavanomaista vieraanvaraisuutta määrärahojen puitteissa. Aiheeseen liittyviin laskuihin on ehdottomasti merkittävä tilaisuuden teema ja osanottajat. Alkoholijuomien tarjoilussa käytetään harkintaa ja otetaan huomioon tilaisuuden luonne. Vaalan kunta ei pääsääntöisesti tarjoa alkoholijuomia muilta osin kuin ruokajuomana.

Sen sijaan henkilökunnan ja luottamushenkilöiden muistamisessa vain kukkiin sisältyvä arvonnäkövero on palautuskelpoinen ja liiketoiminnassa vähennyskelpoinen. Samalla tavalla käsitellään mm. luottamuselinten kokouskahvit yms. tarjotut.

Samoin laajempiin asiakasjoukkoihin kohdistuvat mainos- ja pr-tilaisuudet samoin kuin muut markkinointi- ja mainosmenot ovat vähennyskelpoisia.

Toisinaan työntekijä hankkii tarvikkeita tai palveluja kunnalle maksamalla ne ensin itse. Maksuosoitukseen, jolla suoritus peritään, tulee liittää valokopiona kassakuitti, juna- tai linja-autolippu tms. ja merkitä alv-koodi kirjanpitoa varten samalla tavalla kuin muihinkin laskuihin.

KALUSTO-, LAITE-YMS.HANKINNAT

Hankintarajat ovat vuonna 2024 seuraavat, kun talousarviossa on varattu määräraha hankinnalle ja hankinnat ovat perusteltuja (summat verottomia): Talousarvion täytäntöönpano-ohjeiden hankintarajat ovat voimassa kuluvan vuoden aikana niin kauan kunnes päivityksessä oleva hallintosääntö hyväksytään. Siinä otetaan kantaa myös hankintarajoihin.

viranhaltijapäätös

(yli 2 000 euron hankinnoista)

50.000 €	kunnanjohtaja
15.000 €	osastojohtaja
1.000 – 5.000 €	vastuualueen esihenkilö
alle 1.000 €	palveluyksikön esihenkilö
15.000 – 50.000 €:n hankinta	lautakunnan päätös
yli 50.000 €:n hankinta	kunnanhallituksen päätös

Palveluhankinnoissa tuotantotavan muutos edellyttää lautakunnan tai kunnan-hallituksen päätöstä.

Elinvoimalautakunnan urakkaraja uudisrakennus- ja peruskorjaustoiminnassa on 400.000 € (veroton hinta).

Kunnan yhteishankintoja ovat mm.

- toimistotarvikkeet, pääkäyttäjä palvelusihteri Anne Mustonen

-ruokapalveluissa tietyt tuotteet

-Kilpailutuksien kautta tulleet sopimustuotteet

Yhteishankinnoissa yhteydenotot pääkäyttäjiin, erillisiä hankintoja ei ole lupa tehdä! Vaalan kunta kuuluu Monetran ja Hanselin yhteishankintarenkaaseen.

Atk-laitteiden hankinnat tulee tehdä tietoturvan, hintaедun ja laitekannan yhte-näisyyden vuoksi LapIT:n kautta.

Toimistotarvikkeet tulee ostaa keskustoimiston toimistotarvikevarastosta. Kaikki ostot kiertäviltä myyjiltä on kielletty. Mitään sopimuksia tai tilauksia ei tehdä pu-helimitse vaan kaikista sopimuksista on oltava kirjallinen dokumentti.

Kalustoa hankittaessa on huolehdittava irtaimiston luetteloinnista. Yksittäistä ir-taimistohankintaa ei kirjata menoksi eri hallintokunnille, vaan asia on hoidettava esim. määrärahan siirroilla siten, että hankinta voidaan kirjata yhden hallintokun-nan menoksi.

INVESTOINNIT

Investointiosassa kunnanvaltuusto on päättänyt määrärahat hankkeittain. Siirrot ja mahdolliset käyttötarkoituksen muutokset päättää 50.000 euroon asti kunnan-hallitus, muilta osin kunnanvaltuusto. Talousarvion investointiosan määrärahat eivät ole siirrettävissä käyttötalousmenojen katteeksi.

Pienhankintaraja on 10 000 € eli sen alle olevia yksittäisiä hankintoja ei kirjata in-vestointeihin ellei hankinta ole osa suurempaa kokonaisuutta (esim. ensikertainen kalustaminen).

Investointiosaan kirjattavaa käyttöomaisuutta ovat esineet ja muut hyödykkeet, jotka on tarkoitettu tuottamaan tuloa useampana kuin yhtenä tilikautena. Käyttö-omaisuuden hankintameno luetaan nimellishankintahinnan lisäksi esim. rahti- ja asennusmenot, jotka ovat tarpeen käyttövalmiuden aikaansaamiseksi, mutta ei ohjelmiston käyttöönoton vaatimaa koulutusta.

RAPORTOINTI TOIMIELIMELLE

Viranhaltijoiden on informoitava lautakuntia osastoittain/kustannuspaikoittain neljän kuukauden välein siten, että lautakunta voi saamansa tiedon perusteella tarvittaessa tehdä toiminnallisia muutosehdotuksia hyväksytyissä määrärahoissa pysymiseksi. Menojen ohella on kiinnitettävä huomiota budjetoitujen tulojen kertymiseen.

Kunnanhallitukselle raportoidaan neljän kuukauden välein kunta – ja osastotasolla ja tämä viedään myös kunnanvaltuustolle tiedoksi. Kunnanhallitukselle raportoidaan kuukausittain osastotasolla.

Valtuusto on kunnanhallituksen esityksestä hyväksynyt toiminnallisia tavoitteita toimielimittäin, tulosalueittain ja / tai tulosityksiköittäin. Myös niiden toteutumisesta on raportoitava ao. toimielimelle, koska kuntalain mukaan toiminnalliset tavoitteet ja talousarvion eurot ovat yhtä sitovia. Edelleen toimielinten raporteissa tulee todeta myös sisäisen valvonnan toimenpiteet. Sisäisestä valvonnasta on annettu ohjeet 22.5.2012 ja nämä löytyvät Vaalan verkkokansista.

Talousarvion sitovuus

Vuoden 2023 talousarviossa käyttötalousosan sitovuustaso on valtuustoon nähdyn osastotason nettomenot. Hallinto-osastoa tarkastellaan toimintakatteen osalta, jolloin valtionosuudet ja verotulojen kertymä eivät vaikuta sitovuuteen.

Määrärahojen siirrot on syytä pyöristää täysille tuhansille euroille, eikä aivan pieniä siirtoja kannata tehdä. Lautakuntien päättämät siirrot tulosalueiden sisällä tulee toimittaa tiedoksi kirjanpitoon ja keskushallintoon hallinnonsuunnittelijalle. Ylitysoikeutta tulee hakea hyvissä ajoin.

Viranhaltijapäätösten nähtävillä pito ja tiedottaminen

Viranhaltijain julkiset päätöspöytäkirjat ovat yleisesti nähtävinä kunnan internet-sivuilla. Salassa pidettäviä tietoja koskevaa pöytäkirjaa ei saa pitää ko. tietojen osalta nähtävänä. Päätökset tehdään Dynasty-viranhaltijapäätösohjelmalla.

Ari Niskanen
Hallintojohtaja

JAKELU Kunnanjohtaja
 Osastajohtajat
 Vastuualueiden/Palveluyksiköiden esihenkilöt
 Rondon käyttäjät
 Kirjanpito ja palkanlaskenta (Monetra Oy)
 Toimistotiimi

